



บทที่ 1

บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง สำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาคการพัฒนาประเทศ ในด้านต่าง ๆ เพราะการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ไขปัญหา ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรวัตถุที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด การที่ประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้จำเป็นต้องมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความคิด ความสามารถจำนวนมาก ดังนั้น การศึกษาก็จะเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างบุคคล ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535) โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษานับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ซึ่งในปัจจุบันนี้สังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและอื่น ๆ อีกมากมายซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นผลทำให้ระบบอุดมศึกษาของไทย ต้องทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นระบบอุดมศึกษาจำเป็นต้องเตรียมสถาบันตนเอง กำลังคน การสร้างองค์ความรู้ และให้บริการวิชาการเพื่อเตรียมสร้างระบบสังคมให้พร้อมสำหรับอนาคตที่จะมาถึง (ประกอบ คู่ปรรัตน์, 2536) ดังจะเห็นจากจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญา และความคิดเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงเพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2534) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องตระหนักถึงภารกิจในการผลิตบัณฑิตให้มี

คุณภาพซึ่ง วิจิตร ศรีสอาด (2518: 71 อ้างถึงใน สาขารวม บุญคง, 2533) ได้กล่าวไว้ว่า บัณฑิตคือสิ่งที่ชี้ให้เห็นคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา ในอดีตนั้นคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาจะดูที่มาตรฐานการศึกษา คือ คณาจารย์ แต่ในปัจจุบันนอกจากจะเน้นที่คณาจารย์แล้วคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาจะพิจารณาองค์ประกอบอื่นประกอบด้วย โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะแสดงให้เห็นคุณภาพ และประสิทธิภาพของสถาบันอุดมศึกษาทั้งยังเป็นตัวแปรที่แสดงถึงความสำเร็จ หรือ ความล้มเหลวของการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งด้วย (ชัยพร วิชชาวุธ 2530: 21 อ้างถึงใน สาขารวม บุญคง, 2533) ดังจะเห็นได้จากตัวแปรที่จำแนกลักษณะของสถาบันอุดมศึกษามีด้วยกัน 5 หมวด ดังนี้(ประกอบ คูปริตน์, 2536)

1. ประเภทและลักษณะของสถาบัน(Institutional-Type Characteristics)
2. สถานะทางการเงิน (Financial Characteristics)
3. ลักษณะของนักศึกษา (Student Characteristics)
4. ลักษณะของคณาจารย์ (Faculty Characteristics)
5. ลักษณะเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Characteristics)

ซึ่งจะเห็นว่า ลักษณะของนักศึกษาเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญยิ่ง ดังนั้น การที่สถาบันอุดมศึกษาจะบรรลุเป้าหมายการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพได้นั้น ขั้นแรกสถาบันอุดมศึกษาจะต้องรู้จักและเข้าใจนิสิตนักศึกษาของสถาบันก่อน เนื่องจากนิสิตนักศึกษาเปรียบเสมือนวัตถุดิบที่เป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิต หากสถาบันอุดมศึกษาไม่เห็นความสำคัญของวัตถุดิบอาจมีส่วนทำให้เกิดการลงทุนที่สูญเปล่า หรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังที่ ประกอบ คูปริตน์ ได้กล่าวว่าสถาบันใดก็ตามที่รู้และ เข้าใจในวัตถุดิบของตน คือ นิสิตนักศึกษา และสามารถจัดระบบการดำเนินงานของตนทั้งในด้านการเรียน การสอน การให้บริการ และการปกครองที่สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของ นิสิตนักศึกษาแล้วย่อมมีโอกาสจะประสบผลสำเร็จได้มากกว่าสถาบันที่ผู้บริหารปราศจากความเข้าใจในนิสิตนักศึกษา(ประกอบ คูปริตน์ 2527: 209 อ้างถึงใน ละอองทิพย์ เหมะ, 2532) การไม่สนใจว่านิสิตนักศึกษาเป็นอย่างไรหรือ มีคุณลักษณะอย่างไรนั้น ย่อมจะทำให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัยได้อย่างเต็มภาคภูมิ เพราะถ้าเกิดความขัดแย้งระหว่างนิสิตกับมหาวิทยาลัย หรือนิสิตไม่สนใจการศึกษาไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ย่อมมีผลเสียมาสู่ประเทศชาติทั้งทางด้านการสูญเสียทรัพยากร และ

ยังทำให้เกิดปัญหาสังคมอีกด้วย ดังนั้น การศึกษาคูณลักษณะของนิสิตจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนา ระบบอุดมศึกษาทั้งระบบเป็นอย่างยิ่ง หากได้ทราบลักษณะของนิสิตแล้วก็อาจจะเป็นแนวทางที่จะ สร้างสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพหรือพัฒนาความคิด นิสัย ทักษะของนิสิตนักศึกษาได้ อีกทั้ง ไม่เพียงแต่จะเป็นแนวทางการพัฒนาแก่นิสิตนักศึกษาแต่เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ยังอาจเป็นแนว ทางการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอน การบริการนิสิตนักศึกษา และการบริหารงานด้าน อุดมศึกษาอีกด้วย / (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา พวงทิพย์ ชัยนิบาลสุทัศน์ และ พนิดา คามาพงศ์, 2527) วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะปีที่ 1 ว่าเป็นวัยรุ่นตอนปลายมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ค่อนข้างสูงจึงเป็นผู้ไวต่อความรู้สึกยังต้องการความดูแล ความเข้าใจ จากผู้บริหารและอาจารย์ ในการที่จะช่วยสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาเหล่านั้น ได้พัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ในทางที่ถูกต้อง ซึ่งใน ด้านที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนนี้ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2535) ได้เสนอแนะไว้ว่า หลักสูตร การเรียนการสอนในอนาคตควรคำนึงถึงคุณลักษณะผู้เรียน มากกว่าที่จะยึดเนื้อหาสาระให้เด็กทำ ตาม และควรพัฒนาการเรียนรู้อิสระให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนด้วย

ด้วยเหตุที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย และเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความ ต้องการที่จะเข้ามาศึกษากันมาก ดังจะเห็นได้จากข้อมูลการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยที่ ทบวงมหาวิทยาลัยได้รวบรวมไว้ในปีการศึกษาต่าง ๆ ที่ผ่านมา พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่มีผู้สมัครสอบคัดเลือกเลือกอันดับ 1 เป็นจำนวนมากที่สุด และเป็นมหาวิทยาลัย ที่ผู้สอบผ่านข้อเขียนเลือกเป็นอันดับที่ 1 เข้าได้เป็นจำนวนมากที่สุด รวมทั้งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สามารถรับนิสิตเข้าศึกษามากที่สุด อีกทั้งยังเป็น มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขาต่าง ๆ ในระดับปริญญาตรีถึง 16 คณะ นับว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความ สมบูรณ์มีสาขาต่าง ๆ ที่เปิดสอนครอบคลุมเหมาะที่จะทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยได้มีการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน กำหนดนโยบายและแผน การศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตลอดมา ซึ่งในการปรับปรุง หลักสูตรการเรียนการสอน การกำหนดนโยบาย และ แผนการศึกษาตลอดจนการตัดสินใจของ ผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีเครื่องมือซึ่งจะเป็นตัวชี้

ความเหมาะสมและประสิทธิภาพของการพัฒนาการอุดมศึกษา ระบบสารสนเทศทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาขยาย การวางแผนและพัฒนาการศึกษา เพราะกระบวนการตัดสินใจในการบริหารย่อมมีระบบสารสนเทศ เป็นหัวใจที่สำคัญในทุกขั้นตอน ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญ ต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร และการวางแผนเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับที่ 7 โดยได้ระบุไว้ในกลยุทธ์ของแผนงานบริหารการศึกษา ข้อ 2 ว่า "ให้เร่งรัดการนำคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีข้อมูล และสารสนเทศ มาใช้เพื่อการบริหารและการวางแผนในระดับมหาวิทยาลัย คณะ สถาบัน ศูนย์สำนัก ..." ซึ่งจะเห็นว่าสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ที่ได้กำหนดนโยบายระบบสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาการศึกษาไว้ คือ "เร่งพัฒนาระบบข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผน การบริหาร และการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ" และเนื่องจากการวางแผนการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะต้องมีการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้เท่าที่จะทำได้โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในการดำเนินงานดังกล่าวต้องการสิ่งที่สามารถวินิจฉัยและช่วยชี้บทบาทหน้าที่ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานขององค์ประกอบต่าง ๆ ของการจัดการศึกษา สิ่งที่แสดงสภาวะหรือชี้สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปนี้เรียกว่า "ดัชนี" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530)

จากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของนิสิต แนวบทบาท ประเภท และวัฒนธรรมของนิสิต ทั้งงานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของนิสิตที่ครอบคลุมมากที่สุดนั้นสามารถจัดลักษณะนิสิตออกเป็น 10 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะของนิสิตพวกปัญญาชน (Intellectual), ลักษณะของนิสิตพวกเน้นวิชาการ (Academic), ลักษณะของนิสิตพวกนักกิจกรรม (Activist), ลักษณะของนิสิตพวกต้องการได้แต่ฐานะ (Status Striver) ลักษณะของนิสิตพวกเน้นศิลปะ (Artistic), ลักษณะของนิสิตพวกแปลกแยก (Hedonist) ลักษณะของนิสิตพวกเน้นทางด้านกีฬา (Athletic), ลักษณะของนิสิตพวกเน้นการเข้าสังคม (Social), ลักษณะของนิสิตพวกต้องการเป็นผู้นำ (Leader) และ ลักษณะของนิสิตพวกยัง

ไม่ตัดสินใจ (Uncommitted) ซึ่งลักษณะของนิสิตมีผลกระทบไปสู่การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ เพราะพฤติกรรมของนิสิตย่อมมีผลทำให้ต้องเลือกใช้วิธีการสอนให้ สอดคล้องกับสภาพที่แตกต่างกัน เช่น พวกกลุ่มที่มีลักษณะชอบสังคมมีมากในชั้นของผู้สอน หากอาจารย์เพ่งเล็งเคร่งครัดในการสร้างเสริมสติปัญญาเต็มที่นักก็คงจะขัดข้อง เพราะธรรมชาติของนิสิตลักษณะนี้ไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับการเรียนมากนัก นิสิตนักศึกษาลักษณะนี้มุ่งพัฒนาตนเองให้ เป็นกุลบุตรกุลสตรีมากกว่าและเป็นผู้มีประโยชน์ต่อสังคมมากกว่า ดังนั้น อาจารย์จะต้องเลือกแบบการสอนที่ทำให้ลักษณะนิสิตนักศึกษาที่สนใจทางด้านนี้เกิดความรู้สึกว่าอาจารย์มิได้ยึดเยียดวิชาให้ การให้การสอนจึงต้องเลือกเป็นงานกลุ่มให้โอกาสได้ทำงานร่วมกัน พุดจาสมาคมกับกลุ่มช่วยทำงานหรือมีกิจกรรมให้ได้มีโอกาสไปสัมผัสสภาพชีวิตจริง จึงจะทำให้กลุ่มนี้รู้สึกว่าคุณได้ทำกิจกรรมบางอย่างควบคู่ไปกับการเรียนมากกว่าตั้งหน้าตั้งตารับวิชาการเพียงอย่างเดียว (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530) จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของนิสิตใหม่ ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า เป็นข้อมูลที่บอกคุณลักษณะของนิสิตเฉพาะด้าน เช่น ประวัติส่วนตัว พวกรายได้ของบิดามารดา ฯลฯ ซึ่งถ้าวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตัวก็จะพบข้อเท็จจริงเฉพาะในเรื่องของตัวแปรนั้น ๆ เท่านั้น โดยไม่สามารถระบุได้ว่านิสิตมีคุณลักษณะอยู่ในลักษณะใด ซึ่งในแง่ของการปฏิบัติในการวางแผน หรือกำหนดนโยบาย การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรต่าง ๆ ให้สอดคล้อง กับลักษณะของนิสิตนั้นต้องพิจารณาข้อมูลหลาย ๆ ตัวจึงทำให้เกิดความยุ่งยากมาก จึงจำเป็นต้องอาศัยดัชนีที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะของนิสิตใหม่ ระดับปริญญาตรี โดยส่วนรวมที่เรียกว่าดัชนีรวม ซึ่งจะช่วยลดความยุ่งยากซับซ้อนในการพิจารณาตัวแปรเดียวจากข้อมูลหลาย ๆ ตัวรวมทั้งประหยัดเวลา และแรงงานอีกด้วย ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสร้างดัชนีรวมที่สามารถบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตใหม่ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะถ้าทราบคุณลักษณะของนิสิตที่เข้าศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ก็สามารถใช้เป็นสารสนเทศในการกำหนด นโยบาย และหลักสูตร หรือแม้แต่การจัดการเรียนการสอนให้สนองต่อความต้องการ และตรงกับคุณลักษณะของนิสิตในปัจจุบันเพื่อจะได้พัฒนานิสิตให้มีคุณสมบัติและผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามที่มหาวิทยาลัยได้ตั้งปณิธานไว้

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างดัชนีรวมทางการอุดมศึกษาที่บ่งชี้ คุณลักษณะโดยส่วนรวมของนิสิตใหม่ระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบดัชนีรวมคุณลักษณะของนิสิตใหม่ระดับปริญญาตรีของแต่ละคณะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. เพื่อเปรียบเทียบดัชนีรวม คุณลักษณะของนิสิตใหม่ระดับปริญญาตรีที่ผ่านการสอบคัดเลือกรวมของทบวงมหาวิทยาลัย กับ นิสิตใหม่ที่ผ่านการคัดเลือกจากโครงการพิเศษของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

### ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 จำนวน 16 คณะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนเป็นครั้งแรกในภาคการศึกษาต้น ของปีการศึกษา 2536
2. ศึกษาเฉพาะนิสิตใหม่ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของทั้ง 4 สาขาวิชาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ผ่านการสอบคัดเลือกรวมของทบวงมหาวิทยาลัย และ การสอบคัดเลือกจากโครงการพิเศษต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 8 โครงการ ได้แก่ โครงการแพทย์ชั้นบท โครงการจุฬาฯ-ชั้นบท โครงการมหาดไทย โครงการรับนิสิตด้วยวิธีพิเศษของคณะวิทยาศาสตร์(วพ.1 และ พสวท.) โครงการพัฒนาภูมิภาค โครงการครุศาสตร์โดยวิธีพิเศษ โครงการศิลปะดีเด่น และโครงการภาษาและวรรณคดี
3. ศึกษาคุณลักษณะของนิสิต 10 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะของนิสิตพวกปัญญาชน (Intellectual) ลักษณะของนิสิตพวกเน้นวิชาการ(Academic) ลักษณะของนิสิตพวกนักกิจกรรม(Activist) ลักษณะของนิสิตพวกต้องการได้ตำแหน่ง(Status Striver) ลักษณะของนิสิตพวกเน้นศิลปะ(Artistic) ลักษณะของนิสิตพวกแปลกแยก(Hedonist) ลักษณะของนิสิตพวกเน้นทางด้านกีฬา(Athletic) ลักษณะของนิสิตพวกเน้นการเข้าสังคม

(Social) ลักษณะของนิสิตพวกต้องการเป็นผู้นำ(Leader) และ ลักษณะของนิสิตพวกยังไม่  
ตัดสินใจ(Uncommitted)

### คำจำกัดความเชิงปฏิบัติการ

ข้อมูล	หมายถึง	ตัวเลข ภาษา หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนข้อเท็จจริงที่ เก็บรวบรวมมาได้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
สารสนเทศ	หมายถึง	ข้อมูลที่ผ่านการเปลี่ยนแปลง หรือการจัดกระทำเพื่อเพิ่ม ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีคุณค่าในการ ตัดสินใจทำให้สิ่งที่ได้มาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
ดัชนีรวม	หมายถึง	เป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะรวมที่สร้างมาจากการรวมตัวแปรหรือ ข้อมูลทางการศึกษาจำนวนหนึ่งเข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วย อธิบายลักษณะหรือสถานการณ์ของนิสิตใหม่ในลักษณะรวม
นิสิตใหม่ระดับปริญญาตรี	หมายถึง	นิสิตชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี ที่ไม่ได้จบการศึกษาในระดับ ปริญญาตรีมาก่อนและ ลงทะเบียนเข้าเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกใน ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2536 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> <li>1. นิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ผ่านระบบการสอบคัดเลือกรวมเพื่อ เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย</li> <li>2. นิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ผ่านขั้นตอนการสอบคัดเลือกจาก โครงการพิเศษของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</li> </ol>
นิสิตใหม่โครงการพิเศษ	หมายถึง	นิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ผ่านการสอบคัดเลือกจากโครงการพิเศษ ต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 8 โครงการ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> <li>1. โครงการส่งเสริมการศึกษาแพทย์สำหรับชาวชนบท เรียกย่อว่า "โครงการ แพทย์ชนบท"</li> </ol>

2. โครงการรับนักเรียนยากจน จากชนบทโดยให้ทุนอุดหนุนการศึกษา เรียกว่า "โครงการ จุฬาฯ-ชนบท"
3. โครงการจัดส่งนักศึกษาชาวไทย ที่นับถือศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกระทรวงมหาดไทย เรียกว่า "โครงการ มหาดไทย"
4. โครงการรับนิสิตวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีพิเศษของคณะวิทยาศาสตร์ (วพ.1) และโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) เรียกว่า "โครงการรับนิสิตด้วยวิธีพิเศษคณะวิทยาศาสตร์ (วพ.1 และ พสวท.)"
5. โครงการรับนักเรียนผู้มีความสามารถดีเด่นระดับชาติทางกีฬา เรียกว่า "โครงการ พัฒนากีฬาชาติ"
6. โครงการรับนักเรียนที่เรียนดี มีความประพฤติและคุณธรรมดี และ มีความตั้งใจที่จะเป็นครูเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ เรียกว่า "โครงการครุศาสตร์โดยวิธีพิเศษ"
7. โครงการรับนักเรียนผู้ มีความสามารถดีเด่นระดับชาติทางด้านศิลปะ เรียกว่า "โครงการ ศิลปะดีเด่น"
8. โครงการทดลอง รับนิสิตเข้าศึกษาหลักสูตรภาษาและ วรรณคดีไทย ต้องการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญเป็นพิเศษทางด้านภาษา และ วรรณคดีไทย เรียกว่า "โครงการ ภาษา และวรรณคดี"



คุณลักษณะของนิสิตใหม่

หมายถึง

องค์ประกอบของนิสิตในด้าน สถานภาพและภูมิหลัง ความคิด ความสนใจ พฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง หรือ เป็นพฤติกรรมที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคต ของนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกลักษณะนิสิตออกเป็น 10 ลักษณะ ได้แก่

1. ลักษณะของนิสิตพวกปัญญาชน(Intellectual)
2. ลักษณะของนิสิตพวกเน้นวิชาการ(Academic)
3. ลักษณะของนิสิตพวกนักกิจกรรม(Activist)
4. ลักษณะของนิสิตพวกต้องการไต่เต้าฐานะ (Status Striver)
5. ลักษณะของนิสิตพวกเน้นศิลปะ(Artistic)
6. ลักษณะของนิสิตพวกแปลกแยก(Hedonist)
7. ลักษณะของนิสิตพวกเน้นทางด้านกีฬา(Athletic)
8. ลักษณะของนิสิตพวกเน้นการเข้าสังคม(Social)
9. ลักษณะของนิสิตพวกต้องการเป็นผู้นำ(Leader)
10. ลักษณะของนิสิตพวกยังไม่ตัดสินใจ(Uncommitted)

ลักษณะของนิสิตพวกปัญญาชน หมายถึง

(Intellectual)

ลักษณะของนิสิตใหม่ที่ชอบและติดตามให้ความสนใจเกี่ยวกับ การแสดงออกทางด้านความคิด(idea) เช่น การเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ การเข้าฟังปาฐกถา การประชุมโต๊ะกลม ใฝ่คว้าที่ฯลฯให้ความสนใจต่อการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยไม่ได้สนใจเฉพาะในเรื่องที่เรียนเท่านั้นและใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือไปจากหนังสือที่อาจารย์มอบหมายให้อ่าน หรือ นอกเหนือจากหนังสือเรียนเพื่อต้องการเป็นคนรอบรู้

- ลักษณะของนิสิตพวกเน้นวิชาการ หมายถึง (Academic) หมายถึง ลักษณะของนิสิตใหม่ที่มุ่ง คร่ำเคร่งเรียนอย่างหนัก เพื่อให้ได้เกรดที่ดี ใฝ่หาความรู้เฉพาะเรื่องที่ ทำให้ได้ผลการเรียนที่ดี มากกว่า ความต้องการที่จะได้เรียนรู้ มีความคงแก่เรียนมาก มีความชำนาญ และ ความสามารถในเรื่องทางวิชาการมาก เป็น พิเศษ ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการศึกษาเล่าเรียนจะไม่ยอมเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ และมีความ ต้องการเรียนให้ได้เกียรตินิยม และคาดหวังต่อการ มีชื่อเสียงทางวิชาการในอนาคต
- ลักษณะของนิสิตพวกนักกิจกรรม หมายถึง (Activist) หมายถึง ลักษณะของนิสิตใหม่ที่สนใจเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมทางการเมือง เช่น การทำงานเพื่อสังคมต่าง ๆ การทำงานสังคม สงเคราะห์ การช่วยรณรงค์การเลือกตั้งโดยเฉพาะ อย่างยิ่ง สนใจที่จะมีส่วนร่วมในการชุมนุมประท้วงสิ่ง ที่ไม่ถูกต้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และเข้าร่วม กิจกรรมที่จัดขึ้นในมหาวิทยาลัยทุกประเภท เป็นต้น สนใจติดตามเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้อง กับสังคมและการเมืองภายในและนอกมหาวิทยาลัย
- ลักษณะของนิสิตพวกต้องการได้ตำแหน่ง หมายถึง (Status striver) หมายถึง ลักษณะของนิสิตใหม่ ที่สนใจใฝ่หาความรู้ เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การประกอบ อาชีพในอนาคต และ พยายามฝึกทักษะ การทำงานให้มีความชำนาญมากขึ้น เพื่อ เตรียมพร้อม สำหรับการประกอบอาชีพ หลังจากสำเร็จการศึกษา เช่น เข้าร่วม การฝึกอบรมเกี่ยวกับ การพูด การฝึก บุคลิกภาพ อบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

การฝึกภาษา หรือ การทดลองฝึกการทำงาน นอก  
เวลาเรียน เป็นต้น มีการเลือก หรือ การวางแผน  
การประกอบอาชีพในอนาคต มาเรียนเพื่อให้ได้  
ปริญญาเป็นหลักฐานรับรองในการทำงานที่ดี หลังจาก  
จบการศึกษา

ลักษณะของนิสิตพวกเน้นศิลปะ หมายถึง  
(Artistic)

ลักษณะของนิสิตใหม่ ที่สนใจงานทางศิลปะทุกประเภท  
เช่น การวาดภาพ การปั้น การหล่อ การตกแต่งต่าง ๆ  
เป็นต้น สนใจเกี่ยวกับการแสดง การเล่น หรือ การ  
เข้าชมดนตรี สนใจวรรณคดี และวัฒนธรรม ชอบการ  
เขียนงานวรรณกรรมต่าง ๆ เช่น การแต่งโคลง  
กลอน กาพย์ ลำนำ เรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้น

ลักษณะของนิสิตพวกแปลกแยก หมายถึง  
(Hedonist)

ลักษณะของนิสิตใหม่ที่มีพฤติกรรมแปลกออกไปจากนิสิต  
ทั่วไป ได้แก่ การมีความเห็นหรือทัศนคติ ไม่สอดคล้อง  
กับคนทั่วไป เช่น เห็นว่าสิ่งที่ประมาทเสียดินน่าจะ  
ทำให้เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ เป็นต้น มี  
ลักษณะนิสัยในการเรียนไม่ดี เช่น ทำงานที่อาจารย์  
สั่งไม่เรียบร้อย ไม่สมบูรณ์ ชอบหลับในห้องเรียนบ่อยๆ  
รู้สึกเบื่อมากเมื่อเข้าห้องเรียน และไม่ค่อยเข้าชั้น  
เรียน เป็นต้น มักชอบดื่มเหล้าและสูบบุหรี่เป็นประจำ  
และไม่ชอบนอนเวลากลางคืน

ลักษณะของนิสิตพวกเน้นทางด้านกีฬา หมายถึง  
(Athletic)

ลักษณะของนิสิตใหม่ที่สนใจ เข้าร่วมเล่นกีฬา  
เข้าชมการแข่งขันกีฬาที่จัดขึ้น ทั้งใน และนอก  
มหาวิทยาลัย สนใจอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับการ  
กีฬา จะใช้เวลาเข้าห้องเรียนน้อยกว่านิสิตคนอื่น ๆ

ลักษณะของนิสิตพวกเน้นการเข้าสังคม หมายถึง  
(Social)

ลักษณะของนิสิตใหม่ ที่สนใจชอบเข้าสังคมเป็น  
หลัก เช่น การไปเดินรำ การไปงานปาร์ตี้

- สร้างสรรค์ การไปเที่ยว ไปดูภาพยนตร์ ไปชมคอนเสิร์ต ชมการแสดงละคร การเดินเล่นตามห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ การไปรับประทานอาหารนอกมหาวิทยาลัยเป็นประจำ เป็นต้น และ สิ่งที่ต้องการและสำคัญที่สุดเมื่อเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย คือเพื่อน
- ลักษณะของนิสิตพวกต้องการเป็นผู้นำ หมายถึง ลักษณะของนิสิตใหม่ ที่มีความต้องการมีอำนาจ เป็นผู้นำในองค์การบริหารนิสิตของคณะ หรือของมหาวิทยาลัย สนใจเข้าร่วมชมรมต่าง ๆ ที่มีในมหาวิทยาลัย เป็นที่รู้จักในวงสังคมในมหาวิทยาลัย มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการพูดในที่สาธารณะได้ดี
- ลักษณะของนิสิตพวกยังไม่ตัดสินใจ หมายถึง ลักษณะของนิสิตใหม่ ที่ยังไม่มี การตัดสินใจที่แน่นอน ในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อหลังจบการศึกษาแล้ว ไม่มี ความผูกพันกับสถาบัน หรือผูกพันกับสายอาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ หรือหลังจากจบการศึกษาแล้ว ไม่คาดหวังที่จะทำงานตามสายอาชีพที่ตนศึกษา
- สาขาวิชาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หมายถึง สาขาวิชาที่ทำกรเรียนการสอน ในระดับปริญญาตรี ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 4 สาขาวิชา ดังนี้
1. สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ จำนวน 5 คณะ ดังนี้
    1. คณะแพทยศาสตร์
    2. คณะสหเวชศาสตร์
    3. คณะสัตวแพทยศาสตร์

4. คณะทันตแพทยศาสตร์
5. คณะเภสัชศาสตร์
2. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี  
จำนวน 2 คณะ ดังนี้
  1. คณะวิทยาศาสตร์
  2. คณะวิศวกรรมศาสตร์
3. สาขาวิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 6 คณะ  
ดังนี้
  1. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
  2. คณะเศรษฐศาสตร์
  3. คณะรัฐศาสตร์
  4. คณะนิเทศศาสตร์
  5. คณะนิติศาสตร์
  6. คณะครุศาสตร์
4. สาขาวิชามนุษยศาสตร์ จำนวน 3 คณะ  
ดังนี้
  1. คณะศิลปกรรมศาสตร์
  2. คณะอักษรศาสตร์
  3. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

#### ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามตรงตามลักษณะที่ต้องการวัดด้วยความจริงใจ
2. คำตอบที่ได้จากการตอบในวัน เวลาและสถานที่ ที่แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถบ่งชี้คุณลักษณะโดยส่วนรวมของนิสิตใหม่ระดับปริญญาตรีในแต่ละคณะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ว่านิสิตมีคุณลักษณะอยู่ในลักษณะใดบ้าง ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ อาจารย์ ผู้บริหารฝ่ายต่าง ๆ ผู้วางแผน ฯลฯ สามารถนำสารสนเทศที่ได้ขึ้นไปกำหนดแนวทางปฏิบัติ เพื่อการส่งเสริมหรือปรับปรุง การวางแผน การจัดหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับลักษณะของนิสิตในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลถึงการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพในอนาคต หรือการผลิตบัณฑิตให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ได้
2. ได้สารสนเทศทางการอุดมศึกษาที่จะมีประโยชน์ต่อการวางแผน และการกำหนดนโยบายทางการอุดมศึกษาได้
3. เพื่อเป็นแนวทางของการสร้างระบบสารสนเทศ ที่ช่วยการตัดสินใจในทางปฏิบัติ เพื่อส่งผลถึงการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพในอนาคต